

Józef Wroceński

Laudacja wygłoszona na cześć
Księdza Profesora Doktora
Habilitowanego Juliana Kałowskiego
z okazji wręczenia Księgi
Pamiętkowej w dniu 16 listopada
2004 r.

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 48/1-2, 9-15

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. JÓZEF WROCEŃSKI SCJ

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

**LAUDACJA WYGŁOSZONA NA CZEŚĆ
KSIĘDZA PROFESORA DOKTORA HABILITOWANEGO
JULIANA KAŁOWSKIEGO Z OKAZJI WRĘCZENIA
KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ W DNIU 16 LISTOPADA 2004 R.**

Magnificencjo, Książę Rektorze
Czcigodny Jubilate,
Panowie i Książę Profesorowie,
Pomocniczy Pracownicy Naukowi
Przezacna Rodzino
Znakomici Goście
Droga Młodzieży

W dniu dzisiejszym Wydział Prawa Kanonicznego UKSW wyraża szacunek i uznanie dla swego Dziekana ks. prof. dr hab. Juliana Kałowskiego. Wręczając Jubilatowi Księgę Pamiątkową pragniemy tym samym wyrazić Mu ogromną wdzięczność za Jego długoletnią, ofiarną pracę dla dobra Wydziału, a także docenić zasługi i osiągnięcia na polu naukowo – dydaktycznym. Jako prodziekanowi, a z tej racji bliskiemu współpracownikowi, wręcz zastępcy, przypadała mi w udziale zaszczytna powinność wygłoszenia laudacji ks. prof. dr hab. Juliana Kałowskiego, podczas tej podniosłej uroczystości. Staję jednak przed niemałą trudnością, jak bowiem w kilkunastominutowym wystąpieniu zamknąć okres siedemdziesięciu lat bogatego i twórczego życia. Niech mi Czcigodny Jubilat i Szanowni Goście wybaczą, iż poruszę tylko najważniejsze wydarzenia i osiągnięcia. Moje wystąpienie ograniczę więc do czterech spraw, a mianowicie: osoba Jubilata, działalność naukowo-dydaktyczna, naukowo-badawcza i organizacyjna

1. Osoba Jubilata

Ksiądz Profesor Julian Kałowski jest nam wszystkim dobrze znany, a dla części z nas nawet bardzo dobrze. Przypomnę jednak ważniejsze fakty z Jego biografii. Urodził się On 12 maja 1933 roku w Dziechcińcu, w województwie warszawskim, jako syn Stanisława i Zofii z domu Lech. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Malcanowie, którą musiał przerwać z powodu zamknięcia jej przez niemieckie władze okupacyjne, a następnie w Wiązownie. W roku 1952 wstąpił do Zgromadzenia Księży Marianów. Po odbyciu nowicjatu, złożeniu pierwszych ślubów zakonnych i uzupełnieniu wykształcenia w zakresie szkoły średniej, w latach 1956-1958 odbywał studia filozoficzne w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Warszawskiej. W roku 1957 złożył śluby wieczyste w Stoczku Warmińskim. W latach zaś 1958-1962 studiował teologię w Wyższym Seminarium Duchownym we Włocławku i tam też 24 czerwca 1962 roku otrzymał święcenia kapłańskie z rąk ks. bpa Antoniego Pawłowskiego. W roku ak. 1962/63 podjął studia w Międzyzakonnym Ośrodku Duszpasterskim w Krakowie. Następnie pracował na różnych placówkach duszpasterskich: w Grudziądzu jako spowiednik, w Warszawie jako kapelan szpitala bielańskiego, w Skórcu k/Siedlec jako socjusz magistra nowicjatu i doradca ekonoma w zarządzaniu sprawami gospodarczymi.

W latach 1968-1971 studiował prawo kanoniczne na Wydziale Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej, a więc w miejscu, gdzie obecnie przebywamy i uzyskał dyplom magistra z tegoż kierunku na podstawie pracy pt. *Odnowa Zakonu OO. Marianów w świetle zarzutów Józefa Stanisława Pietrzaka i jego zwolenników*, w której wykazał niedorzeczność zarzutów i błędy źródłowe w ich formułowaniu.

Bezpośrednio po uzyskaniu magisterium w celu przygotowania rozprawy doktorskiej udał się do Rzymu i tam przez ponad rok prowadził, na podstawie specjalnego pozwolenia udzielonego przez Sekretariat Stanu, kwerendę naukową w Tajnym Archiwum Watykańskim oraz w innych archiwach i bibliotekach rzymskich. Podczas tej kwerendy miał bezpośrednią okazję do zapoznania się z aktami dotyczącymi spraw polskich, tam się znajdującymi, zwłaszcza w Tajnym Archiwum Watykańskim.

W roku 1975 na podstawie rozprawy przedłożonej Radzie Wydziału Prawa Kanonicznego ATK i zatytułowanej *Odnowa Zakonu*

Marianów. Studium prawno-historyczne, uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych. Bezpośrednio po doktoracie podjął zajęcia dydaktyczne na tymże Wydziale, w Katedrze Historii Prawa Kościelnego w Polsce, najpierw w charakterze starszego asystenta, a rok później adiunkta.

W latach 1975-1981 w celu gromadzenia materiałów do pracy habilitacyjnej kilkakrotnie wyjeżdżał do Rzymu i prowadził badania naukowe, zwłaszcza w archiwum ówczesnej Kongregacji Rozkrzewiania Wiary. Dnia 29 czerwca 1981 roku na podstawie pracy pt. *Działalność zakonodawcza księdza Józefa Turczynowicza. Studium prawno-historyczne*, uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego. W dwa lata później otrzymał nominację na etat docenta na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK i w tymże samym roku został mianowany kierownikiem Katedry Historii Prawa Powszechnego. W 1990 został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Tytuł naukowy profesora nauk prawnych uzyskał w roku 1994, zaś z dniem 1 stycznia 2000 roku został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego.

2. Działalność naukowo-dydaktyczna

Czcigodny nasz Jubilat już prawie trzydzieści lat zajmuje się dydaktyką na Wydziale, najpierw jako starszy asyent, następnie adiunkt, docent, profesor nadzwyczajny i wreszcie profesor zwyczajny. Prowadził ćwiczenia i wykłady w ATK, a obecnie w UKSW z następujących dyscyplin: historia źródeł i literatury prawa kanonicznego, historia powszechna prawa kanonicznego, historia prawa kościelnego w Polsce, prawo instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. W tej ostatniej dziedzinie można Go uważać za specjalistę. Mówiący te słowa uczestniczył w tych zajęciach i zdawał egzaminy przed Jubilatem. Pragnę więc podkreślić, że wykłady prowadzone były bardzo rzetelnie i ze znajomością omawianych kwestii. Książę Profesor nie miał zwyczaju, aby „przełatywać” nad danym zagadnieniem, ale ukazywał je wieloaspektowo, zwłaszcza w jego historycznym rozwoju. I chociaż studenci mieli możliwość korzystania z podręczników, to jednak On nie poprzestawał na wiedzy podręcznikowej, lecz gruntownie starał się ją uzupełniać o swoje nowe spostrzeżenia. Przynosił więc często na zajęcia stare i grube księgi, które najpierw objaśniał, a następnie odkry-

wał przed nami ich tajemnice. Pracując na Wydziale Prawa Kanonicznego prowadził, i nadal to czyni, wykłady w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Marianów w Lublinie oraz na Wydziale Teologicznym ATK, a obecnie UKSW dla studentów zaocznych.

Czcigodny Jubilat z wielkim zaangażowaniem dbał zawsze o wykształcenie młodej kadry naukowej. Wypromował kilku doktorów i kilkudziesięciu magistrów. Napisał też szereg recenzji magisterskich, doktorskich, habilitacyjnych i wydawniczych. Występował też jako recenzent w przewodach o tytuł naukowy. Spośród Jego uczniów jeden jest aktualnie profesorem na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie, inni pełnią odpowiedzialne funkcje w instytucjach kościelnych, zwłaszcza w Wyższych Seminarium Duchownych, sądownictwie kościelnym, czy też są pracownikami naukowymi wyższych uczelni w Polsce.

3. Działalność naukowo-badawcza

Jak wspomniałem już wyżej Książd Profesor jako dydaktyk zajmował się wieloma dziedzinami prawa kanonicznego, to jednak Jego największe osiągnięcia naukowo-badawcze plasują się na płaszczyźnie prawa instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. Opublikował kilka monografii, wiele artykułów, niektóre z nich zawierają kryteria i zasady postępowania w trudnych kwestiach życia zakonnego, liczne recenzje, w ogromnej większości dzieł obcojęzycznych, w których wyraził swoją ocenę współczesnej literatury dotyczącej wielu zagadnień. Ponadto w Jego dorobku naukowym znajdują się biogramy, sprawozdania, hasła encyklopedyczne. Na podkreślenie zasługują te, w języku włoskim, które zostały zamieszczone w *Dizionario degli istituti di perfezione*. W swoich opracowaniach opierał się bardzo często na dotychczas niewykorzystanych i mało dostępnych materiałach archiwalnych, zwłaszcza pochodzących z Archiwum Watykańskiego. Stąd też nie tylko referował stan wiedzy aktualnie rozpowszechniony, lecz często zajmował stanowisko korygujące, czy nawet nowatorskie z uwzględnieniem praktyki stosowanej przez różne dykasterie Kurii Rzymskiej w sprawach odnoszących się do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. Podejmował też odważnie problemy trudne i nie bał się krytycznej oceny kwestii spornych. W tej opeji mieszczą się takie monografie jak: *Działalność za-*

konodawcza księdza Józefa Turczynowicza. Studium prawno-historyczne; Prawo o instytucjach życia konsekrowanego według Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, czy też Życie braterskie we wspólnocie. Za pierwszą z nich otrzymał indywidualną nagrodę trzeciego stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Należałoby również tu wymienić szereg artykułów odznaczających się podobnymi cechami i wskazać szczegółowe kwestie badawcze. Czas jednak na to nie pozwala, a ponadto mam świadomość, iż wielu z nas tutaj obecnych z tymi kwestiami jest zaznajomionych. Dodam tylko, że wśród wielu aktualnych zagadnień życia zakonnego zajmował się takimi jak: ustawodawstwo kościelne dotyczące instytucji o ślubach prostych, podział na chóry w żeńskich instytucjach zakonnych, konstytucje jako środek zabezpieczający patrimonium danego instytutu, formacja zakonna i zadania osób za nią odpowiedzialnych, zgaszenia dotyczące skutków prawnych różnych form opuszczenia instytutu zakonnego.

Pragnę też podkreślić jeszcze inny, oryginalny i twórczy nurt badawczy Czcigodnego Jubilata. W swej działalności naukowo-badawczej ukazał On bowiem jak należy łączyć naukę z życiem i na czym polega owa służebna rola nauki. W okresie po promulgacji Kodeksu Jana Pawła II Ksiądz Profesor niósł fachową pomoc dla wielu instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego w zakresie dostosowywania prawa własnego do wymogów prawodawstwa powszechnego i zmienionej w związku z tym praktyki Stolicy Apostolskiej, zwłaszcza Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego. Dokonał On redakcji lub przeredagował kilkadziesiąt konstytucji zakonnych, dyrektorów i statutów różnych instytutów zakonnych mających swoje siedziby w Polsce, a nawet na Ukrainie. Wykazał się w tej pracy rzadko spotykaną znajomością zagadnień odnoszących się do prawa fundamentalnego poszczególnych instytutów i uchodzi w chwili obecnej za największego specjalistę w tej materii. Dowodem na to jest fakt, że Stolica Apostolska pozytywnie oceniła i przyjęła wszystkie dokonane przez Jubilata redakcje i przystosowania prawa fundamentalnego w poszczególnych instytutach zakonnych.

W nurcie tej problematyki pragnę zauważyć, że Ksiądz Profesor nadal służy pomocą i bierze czynny udział w sporządzaniu różnych aktów prawnych dla wyższych przełożonych, zwłaszcza przełożo-

nych instytutów żeńskich. W ramach licznych konsultacji udziela rad i wskazówek w rozwiązywaniu konkretnych, niekiedy trudnych problemów prawnych związanych z życiem zakonnym.

4. Działalność organizacyjna

Czcigodny Jubilat brał czynny udział w życiu ATK, a obecnie bierze taki sam udział w życiu UKSW. Poprzez wiele lat przynależał do Senatu ATK, a obecnie przynależy do Senatu UKSW od początku jego istnienia. Był członkiem i nadal nim jest wielu komisji senackich, takich jak Komisja Bibliograficzna, Komisja Wydawnicza, Komisja Statutowa. Brał czynny udział w opracowaniu statutu UKSW. Wciąż bierze czynny udział w pracach Senatu i żywo interesuje się sprawami Uniwersytetu. O Jego zaangażowaniu w życie uczelni świadczy fakt wielokrotnego przyznawania Mu nagrody rektorskiej.

Podobnym, a może nawet większym, zaangażowaniem odznaczał się na Wydziale Prawa Kanonicznego, gdzie sprawował i nadal sprawuje odpowiedzialne funkcje. W latach 1984-1987 i 1993-1999 pełnił funkcję Prodziekana Wydziału, a w latach 1987-1993 urząd Dziekana. Na ten urząd został ponownie wybrany w 1999 i jest nadal miłościwie nam panujący. W sumie więc 9 lat prodziekaństwa i 12-ty rok pełnienia funkcji Dziekana. Praktycznie więc od 20 lat we władzach Wydziału. Myślę, że jest to ewenement rzadko spotykany na wyższych uczelniach. Zważywszy na fakt, że wspomniane urzędy są wybieralne świadczy to o wielkim zaufaniu, jakim pracownicy Wydziału darzyli i darzą Czcigodnego Jubilata.

Książd Profesor pełnił również inne, niemniej ważne, obowiązki w życiu Wydziału. W latach 1976-1984 był sekretarzem Redakcji kwartalnika „Prawo Kanoniczne”, od 1984 roku zastępcą redaktora naczelnego, a od 1997 roku redaktorem naczelnym tegoż kwartalnika. Od wielu lat z upoważnienia Księdza Kardynała Józefa Glempa, Wielkiego Kanclerza ATK, a obecnie wydziałów kościelnych UKSW pełni obowiązki cenzora kościelnego. Wśród kanonistów polskich Czcigodny Jubilat jest ceniony jako czynny uczestnik wielu sympozjów międzynarodowych i krajowych, podczas których wygłaszał referaty. Sam również zorganizował kilka ogólnopolskich sympozjów i konferencji naukowych poświęconych problematyce instytutów życia konsekrowanego wygłaszając referaty programowe.

Ksiądz Profesor jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Kanonistów, a także Stowarzyszenia Kanonistów Polskich.

Należy też podkreślić, iż od wielu lat brał czynny udział, bardzo często nadprogramowo, w corocznej rekrutacji kandydatów na Wydział. Wykazywał wiele zaangażowania w tym względzie, chcąc przeświecić każdego kandydata, aby uzyskać ową pewność moralną, iż jest to dobry i godny kandydat na studenta Wydziału Prawa Kanonicznego.

Na zakończenie pragnę przytoczyć kilka zdań z listu zasłużonego kanonisty spoza naszego Wydziału, ks. prof. dr hab. B. W. Zuberta, który wyraził to co, w tej chwili chcę powiedzieć. Cytuję: „pozostajesz w mojej pamięci jako człowiek niezmiernie prawy, mądry, dobry i ogromnie życzliwy... Z całej Twojej postawy promieniuje ujmująca *humanitas*, połączona z niezwykłym poczuciem humoru, który rozładowuje nieuniknione napięcia związane z pełnionym przez wiele lat urzędem Dziekana Wydziału. Twoje zasługi dla tego Wydziału są nieocenione”. W imieniu własnym i nas wszystkich tu zebranych za taką postawę serdecznie Ci dziękujemy i życzymy dobrego zdrowia i wielu sił do dalszej owocnej pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej dla dobra Wydziału i Uniwersytetu, z którym związałeś swoje życie.